

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
İÇİNDEKİLER	9
KISALTMALAR.....	15

GİRİŞ	17
1. ÇALIŞMANIN MAHİYETİ VE KAYNAKLARI	17
2. KONUNUN SUNULMASI	21

BİRİNCİ BÖLÜM

TAHKİM YOLUYLA UYUŞMAZLIK ÇÖZÜMÜ

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	25
2. UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YÖNTEMLERİ	27
2.1. Dava Yoluyla Uyuşmazlık Çözümü	28
2.2. İslam Hukukunda Alternatif Uyuşmazlık Çözümü	30
2.2.1. İslami Uyuşmazlık Çözümünün Hukuki Çerçevesi	32
2.2.2. İslami Sözleşmelere Dair Uyuşmazlıkların Çözümü	33
2.3. Modern Dönemde Alternatif Uyuşmazlık Çözümü	34
2.3.1. Mahkeme Bağlantılı Alternatif Uyuşmazlık Çözümü	35
2.3.2. Adalete Erişim Akımı	39
2.4. İslami Uyuşmazlık Çözümü ve Alternatif Uyuşmazlık Çözümü Arasındaki Farklar	40
3. TAHKİM YOLUYLA UYUŞMAZLIK ÇÖZÜMÜ	42
3.1. Tahkimin Tarihi	42
3.1.1. İslam Hukukunda Tahkimin Tarihi	44
3.1.1.1. İslam'ın İlk Dönemlerinde Tahkim	45
3.1.1.2. Osmanlı Devleti'nde Tahkim	49
a. Klasik Dönemde Tahkim	49
b. Tanzimat Dönemi'nde Tahkim	52
3.1.2. Batı Hukukunda Tahkim	55
3.1.2.1. Roma Hukukunda Tahkim	55
3.1.2.2. Batı Hukukunda Tahkimin Gelişimi	58
3.1.3. Mukayeseli Yaklaşımlar	60

3.2. Tahkim Kurumunun Hukuki Niteliği Hakkındaki Farklı Yaklaşımlar.....	62
3.2.1. Akdî Görüş	64
3.2.2. Kazaî Görüş	65
3.2.3. Karma Nitelik Görüşü	70
3.2.4. Farklı Görüşlerin Değerlendirilmesi	75
3.3. Tahkimin Diğer Uyuşmazlık Çözüm Yöntemlerinden Farkları	76
3.3.1. Devlet Yargısından Farkı	76
3.3.2. Arabuluculuktan Farkı.....	80
3.3.3. Vekâletten Farkı	85
3.4. Tahkimin Türleri.....	85
3.4.1. Hakem Heyetinin Oluşumuna Göre	86
3.4.1.1. Arızî Tahkim.....	86
3.4.1.2. Kurumsal Tahkim.....	86
3.4.2. Uygulanacak Hukuka Göre.....	87
3.4.2.1. Olağan Tahkim	87
3.4.2.2. Sulhen Tahkim.....	88
3.4.3. Başvuru Mecburiyetine Göre.....	89
3.4.3.1. Zorunlu Tahkim	89
3.4.3.2. İhtiyari Tahkim	90
3.5. Tahkim Yolunun Faydaları ve Karşılaşabileceği Engellerin Değerlendirilmesi	90
3.5.1. Tahkim Yolunun Faydaları	90
3.5.2. Tahkim Kurumunun Karşılaşabileceği Engeller	92

İKİNCİ BÖLÜM

İSLAM HUKUKUNDA TAHKİM KURUMU

1. TAHKİMİN UNSURLARI	95
1.1. Tahkim Sözleşmesi.....	95
1.1.1. Taraf Ehliyeti	95
1.1.2. İrade Beyanı	97
1.1.2.1. Tahkim Sözleşmesinin Şekli.....	98
1.1.2.2. Tahkim Şartının Geçerliliği	100
1.1.2.3. Şarta Bağlı Tahkimin Geçerliliği.....	102
1.1.3. Tahkime Konu Olan Uyuşmazlık	103
1.1.3.1. Uyuşmazlık Konusunun Belirlenmesi	103
1.1.3.2. Tahkime Elverişli Uyuşmazlıklar	105

1.1.4. Tahkimin Esasına Uygulanacak Hukuk.....	107
1.1.4.1. İslam Hukukunun Normatif Yapısı	108
1.1.4.2. Tahkimin Esasına Uygulanacak Hukukun Tercihi	110
a. Hanefî Mezhebinin Tercih Edilmesi.....	111
b. Hanefî Mezhebinin Dışında Bir Mezhebin Tercih Edilmesi	112
c. Bir Kanun veya Standart Metninin Tercih Edilmesi	114
1.1.4.3. Tahkime Uygulanacak Hukuk Seçimi Bakımından İslam Hukukunun Türk Hukukundaki Karşılığı	115
a. Anasayonel Hukuk Seçiminin Türk Hukukundaki Yeri	115
b. Yabancılık Unsuru Bulunmayan Sözleşmelerde Yabancı Hukuk Seçiminin Türk Hukukundaki Karşılığı	116
c. Tahkim Kurumuna Hâkim Olan İrade Serbestisinin Hukuk Seçimine Etkisi	118
d. İslam Hukukunun Tercihinde Belirliliğin Sağlanması.....	120
1.1.5. Tahkim Sözleşmesinin Niteliği	120
1.2. Hakem Sözleşmesi	123
1.2.1. Hakemin Tayin Edilmesi ve Kabulü	124
1.2.2. Hakemlerde Bulunması Gereken Şartlar	125
1.2.2.1. Şahitlik için Gerekli Ehliyet Şartlarına Sahip Olması	126
1.2.2.2. Hukuk Bilgisinin Bulunması	130
1.2.3. Hakem Sayısı	131
1.2.4. Hakemlerin Tabi Olduğu Etik İlkeler	133
1.2.4.1. Hakemler Adil ve Tarafsız Olmalı	133
1.2.4.2. Hakemler Bağımsız Olmalı	135
1.2.4.3. Hakemler Dürüst Olmalı	136
1.2.4.4. Hakemler Mesleğe Yaraşır Şekilde Davranmalı	136
1.2.5. Hakemlik Görevinin Sona Ermesi	137
1.2.5.1. Tarafların İradesiyle Sona Ermesi.....	137
a. Hakemin Azledilmesi	137
b. Tarafların Sulh Olması	140
1.2.5.2. Hakemlerden Kaynaklanan Sona Erme Sebepleri.....	140
a. Hakemlikten Çekilme	141
b. Hakemlik Ehliyetinin Kaybedilmesi	142
c. Hakem Kararının Verilmesi	142
1.2.5.3. Tahkim Sözleşmesinin Geçersiz Olduğunun Ortaya Çıkması	142

1.2.6. Tahkimde Yargılama Giderleri.....	143
1.2.7. Hakemlerin Ücrete Hak Kazanması.....	143
2. İSLAM HUKUKUNDA TAHKİM YARGILAMASI.....	145
2.1. Tahkim Yargılamasının İşleyişi	146
2.1.1. Tahkimde Davanın Açılması	147
2.1.2. Çelişkili Davranma Yasağı.....	149
2.1.3. Tahkim Yargılamasının Yapıldığı Mekân	151
2.2. Tahkim Yargılamasında Kullanılan Dil	152
2.3. Duruşmaya Hazırlık Evresi	153
2.3.1. Tahkim Yargılamasına Hazırlık İşlemleri.....	153
2.3.1.1. Görev Belgesinin Düzenlenmesi.....	154
2.3.1.2. Usuli Zaman Çizelgesinin Hazırlanması	155
2.3.2. Tahkim Yargılamasına Hâkim Olan Temel İlkeler	157
2.3.2.1. Taraflar Arasında Eşitliğin Sağlanması.....	157
2.3.2.2. Çekişmeli Yargılama İlkesine Riayet Edilmesi	158
2.3.2.3. Hukuki Dinlenilme Hakkının Gözetilmesi	160
2.3.2.4. Nihai Hakem Kararının Adalete Uygun Olması	160
2.4. Tahkim Yargılamasında Tahkikat Aşaması.....	161
2.4.1. Duruşmaların Düzenlenmesi	161
2.4.2. Delillerin Değerlendirilmesi	162
2.4.2.1. İslam Hukukunda İspat Vasıtaları	163
2.4.2.2. Delil İkamesi için Yeterli Süre Verilmesi	166
2.4.2.3. Hakemin Şahsi Bilgisine Göre Karar Verme Yasağı	166
2.5. Hakem Heyetinin Yetkisindeki Diğer İşlemler	168
2.5.1. Hakemin İhtiyati Tedbir Kararı Verme Yetkisi.....	168
2.5.2. Hakemin Davayı Aydınlatma Görevi	170
3. İSLAM HUKUKUNDA HAKEM KARARI	171
3.1. Nihai Hakem Kararının Şekli Unsurları.....	172
3.1.1. Hakemin ve Tarafların Kimlik Bilgileri	175
3.1.2. Hakem Kararının Tarihi ve Yeri.....	175
3.1.3. Davacı ve Davalının Beyan ve Delillerinin Özeti	176
3.2. Sürpriz Karar Verme Yasağı.....	176
3.3. Hakem Kararının Gerekçesi	177
3.4. Hakem Kararının Verilmesini Takip Eden Süreç	180
3.4.1. Hakem Kararının Kesin Hüküm Etkisi	182
3.4.1.1. Hakem Kararının Olumlu Etkisi	184
3.4.1.2. Hakem Kararının Olumsuz Etkisi	187

3.4.2. Hakem Kararının İlam Niteliği ve İcra Kabiliyeti	189
3.4.2.1. Kararının Verilmesiyle Beraber Hakemlik Yetkisinin Sona Ermesi	192
3.4.2.2. Hakemin Adli Yardım Talebinde Bulunma Yetkisi.....	193
3.4.3. Hakem Kararlarının İlam Niteliği Kazanması.....	195
3.5. Hakem Kararının Denetimi.....	197
3.5.1. Hakem Kararının İptali.....	200
3.5.1.1. Tahkim Sözleşmesinin Geçersizliğine İlişkin İptal Sebepleri	202
3.5.1.2. Hakem Yargılamasından Kaynaklanan İptal Sebepleri	204
3.5.1.3. Hakem Kararından Kaynaklanan İptal Sebepleri.....	205
3.5.2. Hakemin Mahkeme Tarafından Yetkilendirilmiş Olması Halinde Denetimin Kapsamı	206
3.5.3. Hakem Kararına Karşı Açılacak İptal Davasının Usulü	207
4. İSLAM HUKUKUNDA SULHEN TAHKİM YOLUYLA UYUŞMAZLIK ÇÖZÜMÜ	208
4.1. Dostane Aracılık Yoluyla Uyuşmazlık Çözümünün Tarihi.....	210
4.2. Sulhen Tahkim ve Dostane Aracılık Yolunun Genel Özellikleri	215
4.3. Sulhen Tahkim Yoluna Başvuru	218
4.3.1. Muslihûn Olarak Görev Yapacak Kişilerin Seçilmesi.....	218
4.3.2. Sulhen Tahkim Yetkisinin Verilmesi	218
4.3.3. Muslihûn Olarak Görev Yapan Hakemlerin Sayısı	219
4.4. Sulhen Tahkimde Esasa Uygulanacak Hukuk	220
4.4.1. Sulhen Tahkimde Sözleşmenin Yorumlanması	224
4.4.2. Sulhen Tahkimde Dürüstlük Kuralının Önemi	225
4.4.3. Sulhen Tahkim Yetkisi Olmadan Sulh Sözleşmesi Kurulması	225
4.5. Sulhen Tahkimde Usule Uygulanacak Hukuk	226
4.6. Sulhen Tahkimde Verilen Karar.....	226
4.6.1. Kararın İcra Edilebilir Hale Gelmesi	227
4.6.2. Hakem Kararının Denetimi	227

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA

İSLAMİ TAHKİM YOLUYLA UYUŞMAZLIK ÇÖZÜMÜ

1. GENEL OLARAK.....	229
2. DİNİ ÇÖZÜM YÖNTEMLERİNE İHTİYACIN ORTAYA ÇIKIŞI	230
3. ÖZEL HUKUK ALANINDAKİ UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜNDE İSLAMİ TAHKİMİN ÖNEMİ.....	235
3.1. İslam Hukukuna Göre Kurulan Hukuki İşlemler	235
3.2. İslam Hukukuna Göre Kurulan Sözleşmelerde Yorum Problemi	236

3.3. İslami Tahkimin Kamu Yararı Bakımından Önemi	237
3.4. İslami Tahkimin Karşılaştığı Engeller	238
3.5. İslami Tahkimin Etkin ve Uzun Ömürlü Olması İçin Yapılan Öneriler	240
4. İSLAMİ TAHKİMİN MODERN HUKUK SİSTEMLERİNDE UYGULANMASINA DAİR ÖRNEKLER.....	242
4.1. Kanada’da İslami Tahkim	243
4.2. ABD’de İslami Tahkim	246
4.3. Kıta Avrupası’nda İslami Tahkim	248
4.4. Birleşik Krallık’ta İslami Tahkim	251
4.4.1. İslami Tahkimin Ortaya Çıkışı	252
4.4.1.1. Mehirle Alakalı Uyuşmazlıkların Çözümünde İslami Tahkim.....	253
4.4.1.2. Dini Boşanma Prosedürü Bakımından İslami Tahkim	254
4.4.1.3. İslami Şeriat Kurulu	255
4.4.2. Arbitration Act 1996 ve İslami Tahkim.....	257
4.4.3. İslami Tahkimin Resmi Olarak Tanınması Yönündeki Girişimler	259
4.4.4. Hükümet’in Açıklamaları ve İslami Finans Alanındaki Gelişmeler	261
4.4.5. Müslüman Tahkim Divanı	262
4.4.5.1. Müslüman Tahkim Divanı’nın Yargılama Usul Kuralları	264
4.4.5.2. Tahkimin Esasına Uygulanacak Hukukun Belirlenmesi.....	267
4.4.5.3. Müslüman Tahkim Divanı’nda Sunulan Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Hizmetleri	267
4.4.6. Birleşik Krallık’ta İslami Tahkime Yönelen Eleştirel Yaklaşımlar	268
4.5. Türkiye’de İslami Tahkim	272
4.5.1. Türkiye’de İslami Tahkim İhtiyacı	273
4.5.1.1. Faizsiz Finans Alanındaki Uyuşmazlıklarda İslami Tahkim.....	273
4.5.1.2. Medeni Hukukla Alanındaki Uyuşmazlıklarda İslami Tahkim.....	275
4.5.2. Mahkeme Bağlantılı İslami Tahkimin Türk Hukuk Sistemine Uyarlanma İmkânı	277
SONUÇ.....	281
KAYNAKLAR	289